

Průvodka

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Punské války
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_11_16
Pořadí DUMu v sadě	16
Vedoucí skupiny/sady	Jaromír Baranok
Datum vytvoření	6.1.2013
Jméno autora	Vladimír Macků
E-mail autora	macku@gymjev.cz
Ročník studia	1.ročník
Předmět nebo tematická oblast	Dějepis – Dějiny starověku
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Prezentováno na interaktivní tabuli s využitím psaného textu a doplňkových obrázků, které studentům přiblíží zajímavou kapitolu římské historie- historii vzniku a vývoje státu, který se po sjednocení pevninské Itálie stal pánem celého Středomoří. Inovace: mezipředmětové vztahy dějepis- zeměpis,dějepis – výtvarné umění, využití ICT, mediální technika.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

reg. č.: CZ.1.07/1.5.00/34.0802

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Punské války

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

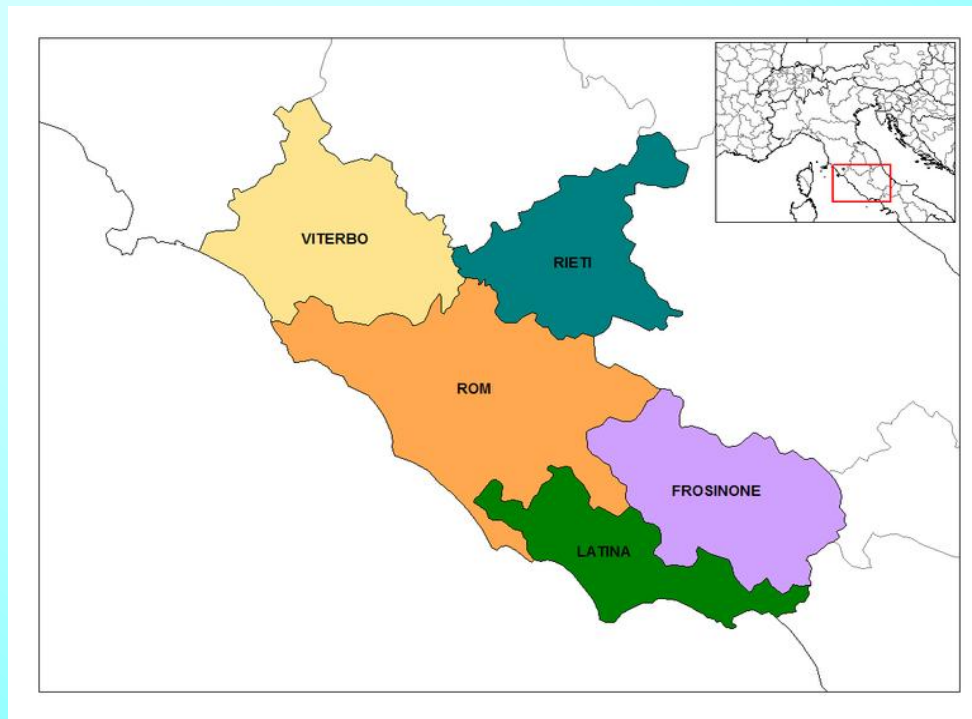
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

(Expanze na sever, lekce od Gallů, Pyrrhovo vítězství, politické uspořádání Říma a punské války)

Ovládnutí Itálie

- Po zbavení etruské nadvlády (5.stol. př.Kr.) si Řím podmanil okolní latinská města.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Latium_Provinzen.png [1]

Latinové byli spíše spojenci a měli výsadní postavení mezi ostatními italickými kmeny. S nimi Římané rozšiřovali své panství na sever na úkor Etrusků.

Expanze Říma na sever pokračovala

[http://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Italy_400bC_en.svg&page=1\[2\]](http://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:Italy_400bC_en.svg&page=1[2])

Severně od Říma kromě Etrusků sídlili ale i obávaní Galové (Keltové). Právě ti dali Římanům lekci.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

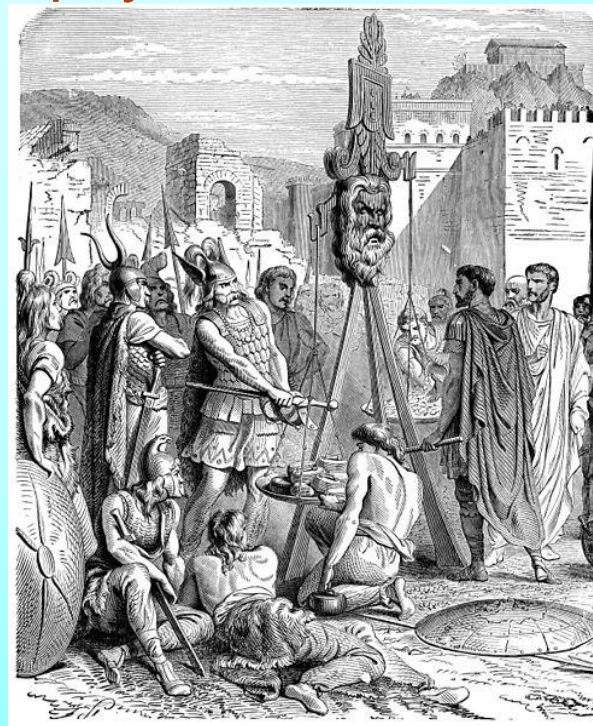

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Galové v Římě

- Roku 387 př.Kr. Galové Římany porazili, vnikli do města. Zde dalších několik měsíců obléhali opevněný Kapitol. Galové se nakonec spokojili s vysokým výkupným a odtáhli.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Brennus_and_Camillus.jpg [3]

„Vae victis !“, pravil Brennus, když se tribunovi nelíbilo vysoké výkupné.

Poučení do budoucna

- Dalších pak takřka 800 let cizí vojska do města nevnikla. (Až Vizigóti v čele s Alarichem r.410 po Kr. vyplenili Řím...)
- Se sousedními Samnity Řím válčil půl století a nakonec ve třetí válce samnitské r.290 př.Kr zvítězil.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Samnite_soldiers_from_a_tomb_frieze_in_Nol_a_4th_century_BCE.jpg [4]

Po ovládnutí schopných Samnitů zůstával nezávislý jen jih Itálie

Na jihu byla mocná kolonie Sparty Tarent

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rome_against_Taranto_location-fr.png [5]

Tarent se nehodlal bez boje vzdát.

Vždyť pocházeli ze Sparty...

Tarent požádal o pomoc épeirského krále Pyrrha.

Ten se vylodil r.280 př.Kr. s 20 válečnými slony a řeckými žoldnéři.

Nebyly to pro Řím veselé časy...

Proběhly dvě bitvy

- Bitva u Herakleie (280 př.Kr.)
- Bitva u Asculu (279 př.Kr.)

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pyrrhic_War_Italy_en.svg [6]

V obou bitvách Pyrrhos zvítězil. V té druhé proti sobě stálo na každé straně po 70.000 vojáků. Římané museli do armády povolát i tzv. proletarie, ale...

Pyrrhovo vítězství

- U Ascula Pyrrhos sice zvítězil, ale když mu oznámili ztráty na životech svých vojáků, pronesl: “Ještě jedno takové vítězství a je po mně veta!”
- O čtyři roky později v r. 275 př.Kr. ho Římané v bitvě u Beneventa stejně porazili a Pyrrhos prchl do Řecka.

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Santagatadeigoti03.jpg> [7]

Dnes se starověké Benevento jmenuje jinak, viz adresa obrázku, ale má něco do sebe...

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Řím ovládl celou jižní Itálii

- Když Pyrrhos prchl bez vojska domů, zbytek jeho armády zůstal obklíčen v Tarentu, který se v roce 272 př.Kr. vzdal Římu.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Molo_Sant%27Eligio.jpg [8]

Dnes je už Tarent (Taranto) dobré místo na žití a hlavně na odpočinek.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Politické uspořádání v republikánském Římě

- Římská společnost byla uspořádána podle vojenského řádu. Občané byli rozděleni podle majetku (**jedině** vlastnictví pozemkového majetku bylo **pokládáno za čestné**) do pěti tříd + proletarii. Toto rozdělení obyvatel se traduje od předposledního etruského krále Servia Tullia.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Servius_by_Rouille.jpg [9]

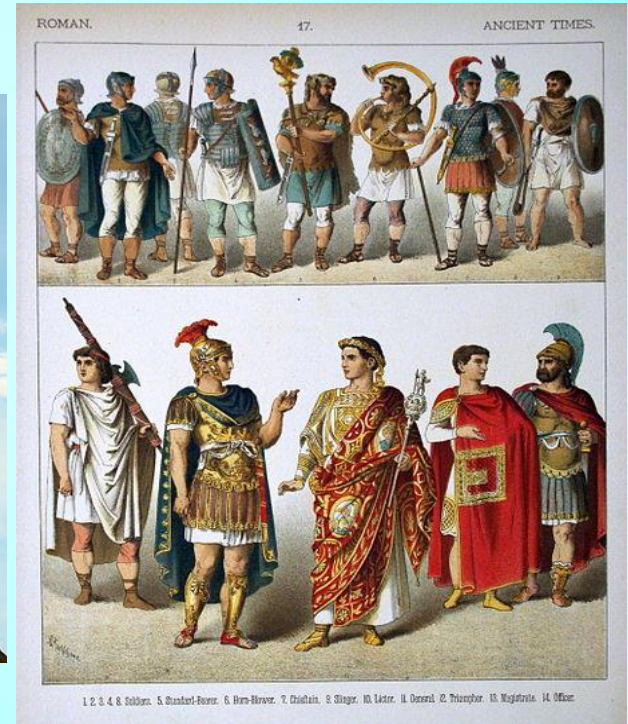
Údajná podoba předposledního krále starověkého Říma.

Majetek zajišťoval moc, ale přinášel i povinnosti

- Každý zbraně schopný muž ve věku 17 – 45 let si platil svou výzbroj sám.
- Nejbohatší měli nejlepší obranné prostředky a bojovali vždy v první linii.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Roman_soldiers_at_rest.jpg [10]

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ancient_Times,_Roman._-_017_-_Costumes_of_All_Nations_%281882%29.JPG[11]

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Řím se stal pánem celé Itálie

- A když v roce 265 př.Kr. uznalo římskou svrchovanost i etruské město Volsinie, pod římskou nadvládou se ocitá celá Itálie.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bolsena_kirche_Santi_Giorgio_e_Cristina.jpg [12]

Od té doby, co nařídil senát (SPQR) platilo v celé Itálii.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Co je výstroj a výzbroj ?

- Výstroj a výzbroj jsou dvě zásadně rozdílné věci.

Výzbroj vojáka se dělila na ochrannou (arma) a na útočnou (tella).

Základním oděvem vojáka byla tunika.

K ochraně před nepohodou sloužil vojenský plášť - sagum.

Obuví vojáka byly caligae.

Obranné prostředky byly:

pancíř na hrudi - arma

chránič holení - crus

štít - scutum

meč - gladius

Nikdo neví proč, ale přesto se fandové této doby schází především v SRN.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wells_0706_054.jpg [14]

Das war damals...

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

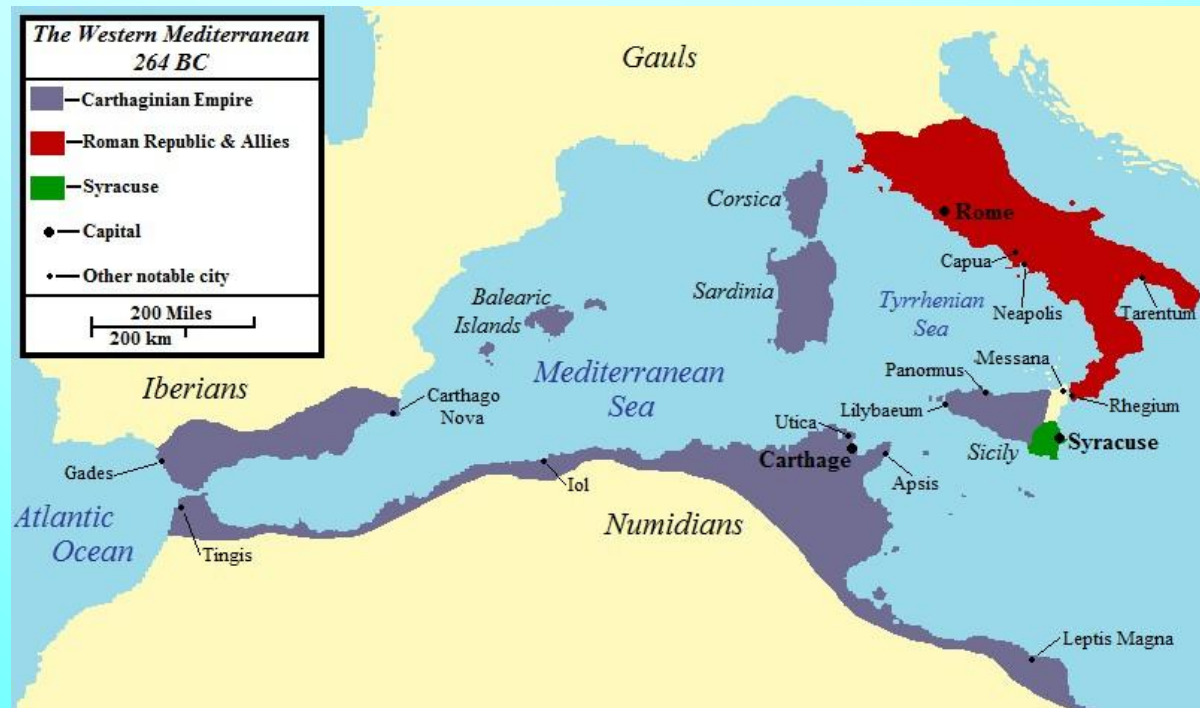

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Po ovládnutí pevninské Itálie

chtěl Řím ovládnout celé Středomoří (Mediterrano). Aby se tak stalo, musel by Řím porazit severoafrické Kartágo. Kartágo bylo největším konkurentem Říma.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:First_Punic_War_264_BC.jpg [15]

Po moři k němu cesta z Říma trvala tři dny.

Punské války

- Římané říkali Kartagincům Punové. Byli to skvělí obchodníci, kteří disponovali obrovským loďstvem.
- Zájmy Říma a Kartága se střetly na Sicílii. To byl bohatý a strategicky položený ostrov, na kterém vypuklo povstání proti syrakuskému králi. Povstalci požádali i pomoc jak Římány, tak Puny...

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Punic_wars-fr.gif [16]

Casus belli byl na světě, a opravdu následovaly tři války punské.

První punská válka (264 – 241 př.Kr.)

- Na pevnině měli skvělí římsí vojáci převahu.
- Na moři vítězili Kartagininci.
- Římané museli nejdřív vybudovat po vzoru Punů loďstvo a k lodím navíc sklápěcí můstky, po kterých se pak dostali na nepřátelskou loď a tam využít to, v čem byli dokonalí – boj muže proti muži.

http://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:First_Punic_War_Sicily_4_255BC.svg&page=1 [17]

Po porážce u Aegatských ostrovů r.241 př.Kr.muselo Kartágo zaplatit vysoké válečné náhrady a k tomu se zřící Sicílie,Korsiky i Sardinie.

Druhá punská válka (218 – 202 př.Kr.)

- Byla nejkrutější a Řím v ní takřka podlehl. Jen díky zoufalému odporu Římanů se tak nestalo.
- V čele Kartaginců totiž stál Hannibal, syn Hamilkara Barkase, nesmiřitelný nepřítel všeho římského.

V této válce se udály věci, které se před tím, ani potom nestaly – váleční sloni překročili Alpy, byly postaveny dvě legie otroků...

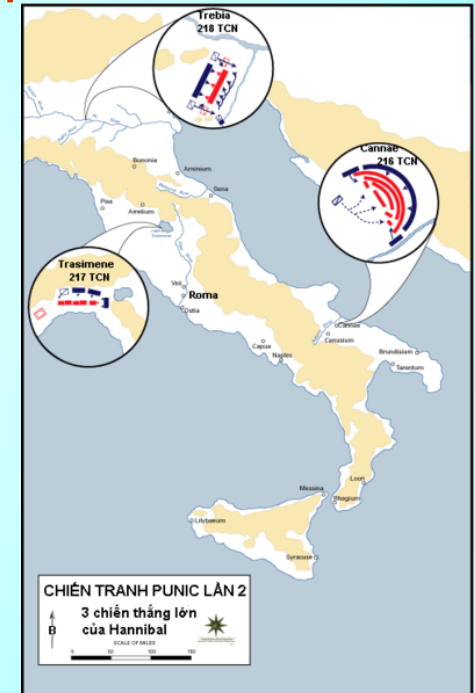

<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Annibal.JPG> [18]

Druhá punská válka

- Už na začátku války Hannibal překvapil. Řím čekal útok z moře, ale on to vzal přes Alpy i za cenu velkých ztrát vojáků a slonů.
- Na italské půdě rozdrtil několik římských armád v sérii bitev, o kterých se dodnes přednáší na válečných školách.

Dalších více jak deset let pokračoval ve válce v Itálii, ale rozhodného vítězství nedosáhl.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

FINIS CORONAT OPUS

- Jeho vítězství u Trasimenského jezera (217 př.Kr.) a u Kann (216 př.Kr.) ale Řím nezlomila.
- Řím se vzpamatoval z drtivých porážek, a když se jejich lodě objevily u pobřeží severní Afriky, přimělo to Hannibala k návratu. V bitvě u Zamy (202 př.Kr.) ho Publius Cornelius Scipio porazil.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Maps_to_Illustrate_the_Punic_Wars.png [20]

Třetí punská válka (149 – 146 př.Kr.)

- Marcus Porcius Cato a jeho proslulé CETERUM AUTEM CENSEO, CARTHAGINAM ESSE DELENDAM, které pronášel ještě ve svých jedenaosmdesáti letech.
- Dva roky Kartágo vzdorovalo.
- Šest dní a nocí zuřil poslední boj v ulicích...
- Z bývalého kartáginského území vznikla nová provincie AFRIKA.

Helma z punských válek.

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Helmet_punic_wars.jpg [21]

Úkoly

- 1. Kam mířila expanze Říma od 5. stol. př.Kr. ?
- 2. Kdy Galové pronikli do Říma a jen za velké výkupné odtáhli ?
- 3. S kým půl století válčili Římané ve střední Itálii ?
- 4. S kým válčil Řím na jihu Itálie ?
- 5. Koho požádal o pomoc Tarent ?
- 6. Jakou novinku si do Itálie přivezl Pyrrhos ?
- 7. Co je to Pyrrhovo vítězství ?
- 8. Na kolik tříd se dělilo obyvatelstvo podle majetku ?
- 9. Kdy ukončil Řím ovládnutí celé Itálie ?
- 10. Kdo byl největším konkurentem Říma ve Středozemním moři ?

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Úkoly

- 11. Co bylo záminkou pro vypuknutí války ?
- 12. Co se museli Římané naučit, aby Puny porazili?
- 13. Kdo stál v čele vojsk Kartága v 2.punské válce ?
- 14. Která bitva rozhodla o vítězství Říma ?
- 15. Jak dlouho trvala 3.válka punská ?

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi 1

- 1. Římská expanze v 5.stol.př.Kr. mířila na sever.
- 2. Roku 387 př.Kr. Galové pronikli do Říma.
- 3. Více jak 50 let ve třech po sobě jdoucích válkách válčili Římané se Samnity.
- 4. Na jihu válčil Řím s mocnou kolonií Sparty, s Tarentem.
- 5. Tarent požádal o pomoc épeirského krále Pyrrha.
- 6. Kromě řeckých žoldnéřů 20 válečných slonů.
- 7. Je to vítězství vykoupené ohromnými ztrátami.
- 8. V Římě se obyvatelstvo podle majetku dělilo do šesti tříd, údajně už od dob krále Servia Tullia.
- 9. Řím se stal pánem celé Itálie r. 265 př.Kr.
- 10. Největším konkurentem Říma bylo Kartágo.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Odpovědi 2

- 11. Když na Sicílii vypuklo povstání proti syrakuskému, požádali povstalci o pomoc jak Řím, tak Kartágo. Byl to střet zájmů. Důvod k válce.
- 12. Museli se naučit stavět lodě, ovládat je a používat sklápěcí můstky. Ve všem ostatním byli lepší než Punové.
- 13. Hannibal, syn Hamilkara Barkase.
- 14. Byla to bitva u Zamy v severní Africe r.202 př.Kr.
- 15. Dva roky vzdorovalo Kartágo, než ho Řím dobyl.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje informací

- [1] Rarelibra Pippo-b, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Latium_Provinzen.png, licence PD, (cit. 2012-11-15)
- [2] Decan, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Italy_400bC_en.svg.png, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [3] Pkravchenko, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Brennus_and_Camillus.jpg, licence PD, (cit. 2012-11-15)
- [4] World Imaging, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Samnite_soldiers_from_a_tomb_frieze_in_Nola_4th_century_BCE.jpg, licence PD, (cit. 2012-11-15)
- [5] Sting, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Rome_against_Taranto_location-fr.png, licence CC (cit. 2012-11-15)
- [6] Piom, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pyrrhic_War_Italy_en.svg, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [7] Kris De Curtis, licence Creative Commons, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Santagatadeigoti03.jpg>, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [8] Asia, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Molo_Sant%27Eligio.jpg, licence CC , (cit. 2012-11-15).
- [9] Hannah, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Servius_by_Rouille.jpg, licence PD , (cit. 2012-11-15).
- [10] Pablo Dodda, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Roman_soldiers_at_rest.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [11] Albert Kretschmer, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ancient_Times%2C_Roman._-017_-_Costumes_of_All_Nations_%281882%29.JPG, licence PD, (cit. 2012-11-15).
- [12] Hans Peter Schaefer, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bolsena_kirche_Santi_Giorgio_e_Cristina.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-15)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- [13] Matthias Kabel, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Centurio_70_aC.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [14] Caliga10's, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wells_0706_054.jpg, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [15] Jon Platek, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:First_Punic_War_264_BC.jpg,
(cit. 2012-11-15)
- [16] Bourrichon, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Punic_wars-fr.gif, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [17] Vercingetorix, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:First_Punic_War_Sicily_4_255BC.svg, licence CC
(cit. 2012-11-15)
- [18] Loicwood, licence Creative Commons, <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Annibal.JPG>, licence CC, (cit. 2012-11-15)
- [19] Rungbachduong, licence Creative Commons, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Second_Punic_War_Battles_vi.PNG, licence CC,
(cit. 2012-11-15)
- [20] Russell & Struthers Engravers, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Maps_to_Illustrate_the_Punic_Wars.png,
licence PD , (cit. 2012-11-15)
- [21] Nikitsonov, licence Public Domain, http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Helmet_punic_wars.jpg, licence PD ,
(cit. 2012-11-15)

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízeních. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu. Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA (www.creativecommons.cz)